

merla, si bé un poc més petit, i que canta o piula en paratges desèrtics: a propòsit del NL *Roca del Salutari* (1936). +*Soletí*: el *sulati* és el nom que els caçadors capcinesos donen al boc vell d'isard (Els Angles, 1960). *Soledà*.

Soliu 'solitari': mj. S. XIII: «pars de leyó e d'órs, ez en erms, boscs *solius*, / si s'és dels rics senyors sobre ls paubres caytius», Guillem de Cervera (*Proverbis*, 695b=Llabrés, 723b) 'és semblant, parió, a un lleó o un ós, en deserts i boscos solitaris'. Cites de Verdaguier i altres moderns en *AlcM* i *DAG*. «Verda, *soliua*, agraciada i bella, / obre son si florit la vall d'Aran», *Canigó* IV (v. 354); i en nota 1 al mateix cant: «Clot de Moixeró: no sé d'on li ve el nom a aqueixa *soliua* clotada, ver niu de moixons, amatag entre les branques del Cadí»; «Incert lo pols y tremolant d'angúnia, / com vell *soliu* que'l testament arranja, / a dintre l'ombra de la mort gelada, / jo escric --- per darrer empit aquesta lletra, / tal volta testament de ma esperansa», P. Bertran i Bros (*J. Flo.* 1885, 63). «Adéu, herbeis i frondes, i vosaltres *soliues* valls i ombroses riberes, i tu, font dels lledoners, on aquell dia vaig matar el rossinyoll!», Coromines (*De plaer* --- VIII, p. 226). «Vaig saber heure --- obres de Verdaguier, de Guimerà i --- el *Romancer* d'Aguiló --- conduït per aqueixes lectures, vaig gosar escometre el joc *soliu* del ritme i de les rimes», Carner (*Prosa d'Exili*, 117).

No manca algun cas medieval del femení *solia*, en el sentit de 'sol (no mesclat)': «no isque, per abeurar, de la estable, de 4 mesos o de més --- e da-li un cova de espelta *solia*, e no més», fi S. XIV, *Manescalia* del P. Batllori (*AORBB* v. 206).

S'usà molt en els Ss. XII-XV *home soliu* 'home ligi, el qui amb caràcter únic depenia d'un senyor determinat, no de cap més', cites dels Ss. XIV-XV en el *DAG*. En els *Usatges* s'usen alternadament i amb perfecta sinonímia *home sol* i *home soliu*: «qui és *sol* de son senyor, ricament lo deu servir ---» (*Usatge* 72) i «si alcu és *soliu* de son senyor deu-li servir ---» (*Usatge* 39). La forma moderna és *soliua* (per més que ho ignorés Balari: a. 1889 (en l'*Epist.* VII, 96), carta a Verdaguier, que havia escrit: «—¿Com és ton Amor, / coloma *soliua*? / —N'és candi y rosat, / com la setelia, / té ullets de colom / y llavis de mirra» (*Jesús en lo Temple* II, v. 22, *Nazareth*).

«Doble és homenatge, ço és a ssaber: homenatge *soliu* et no-*soliu*: y homenatge *soliu* és quex [= *quaix*] portant feeltat et leylat: car homen *soliu* contra tots homes porta feeltat a son senyor; e axí, en homenatge *soliu* nuyl hom no és exceptat», *Commém. de Pere Albert* (*NCL.*, 171); i com a fem.: «la fembra --- roman-drà vassala *solia* del senyor damunt dit», *ibid.* (182). I acabà per usar-se com a síndonim de pagès serf, de remença: «N-era hom *soliu*, propi e affogat, del dit Isamat», doc. de 1346 (del Capbreu de Vilarnau, del Marquès d'Alfarràs, p. p. Hinojosa, *Rég. Señorial y Cu. Agr. en Cat.*, 106, n. 1; obra en la qual es trobarà encara més documentació). També s'usava la locució adv. en *soliu* en el sentit de 'separadament, de per si': «que prometen cascun d'èls, en *soliu* e per lo tot,

que ---» ross., a. 1345 (*InuLC*).

No hi ha cap indicati que això s'accentués *sòliu*, *sòlia*, com han suposat alguns historiadors, llecs en filologia: contra totes les analogies de la llengua catalana; ni es pot acceptar l'etimologia *SÖLIDUS* que aquests, seguits imprudentment per *AlcM*, donen per segura: la fonètica i la lingüística històrica mostren que *SÖLIDUS* no pogué tenir altre resultat català que *sold* > *sou* o bé **sòleu*/**sòlea* (cf. *NITIDUS* > *nèdeu*, *nèdea*, o bé *net*, *neta*, *TEPIDUS* > *tèbeu*, *tèbea*, *CUPIDUS* > *còbeu*, *PUTIDUS* > *púdeu* > *púdol* etc.). En baix llatí es va crear sobre el mot *soliu* un macarrònic *solidantia*, abstracte, i *solidus* adj., que influïren secundàriament en *soliu* (*solidança* en l'*Ustatge* 72). Però també en l'aspecte semàntic seria absolutament inversemblant aquesta etimologia.¹ Cf. anàlogament oc. ant. *soloriu* 'solitaire'.²

Segurament empès per la rima, Lluïll formà una vegada un derivat de *soliu*, *assoliar-se* amb el sentit de 'pendre com a únic company, associar-se exclusivament': «dues condicions hi ha / les quals li són art e regla: / primera 's l'affirmativa / qui ab la pocca *s'a-soliva*» (*Rims* I, 53, on potser s'ha de llegir *poqea* en lloc de *pocca*); amb aquest paper usava generalment *assoliar-se* (l'altre derivat de *sol*), cf. «en tots mos dies me són *asoliat* e acompanyat ab falsies e ab engans» (*Contempl.* I, 116); de cap manera pot ser deriv. de *solive* (mot fr., mai cat.), com fantasia MColom (suposant que signifiqui 'aguantar-se').

Dels derivats *assolir* i *assoliar* (o *assoliar-se*), ja hem tractat extensament en article a part, vol. I, 457-458, i 458b47ss. Hi afegim ací unes cites: «*assoliva*-s l'amic, e acompanyaven son cor pensaments, e sos ulls làgremes e plors, e son cor afficcions e dejunis; e con l'amic tornava en la companyia de les gents, desemparraven-lo totes les coses damunt dites, e estava l'amic tot sol entre les gents», Lluïll (*Amic e Amat*, § 234 = *NCL.* XIV, 75.12; *Blanq.* III, 64.7). Em Vilanova ho refà i renova: «—S'està --- solet? —Sol, *assolat* --- No tinc ningú» (*O. C.* II, 195). *Assolir* 'aconseguir, fer reïxir': «Una vall, una vall, he deixada endarrerere / amb les cases enmig la profunda verdor, / on l'amor *assolit* tendrament persevera / sentint l'aigua que cau en uns camps d'abundor», Jo Carner (*Excelsior*, v. 3). *Entosolar-se* [*DOrt.*].

CPT.: *Soliloqui* [Belv.], pres del ll. *soliloquium* id., format amb *loqui* 'parlar'. *Solideu* [Belv.], del b. llatí eclesiàstic *soli Deo sublatus* 'que és llevat només davant Déu', casquet que els sacerdots no es treuen sinó quan celebren.

Apèndix. *SOL-IVERN* 'ben sol, sol i abandonat': més que d'un mot compost en català amb l'adjectiu *sol*, o d'una locució formada en català amb els tres mots, com que un adjectiu *vern* no existeix, i la combinació amb el nom d'arbre no s'explicaria, sembla tractar-se d'un mot unificat des d'època remota, germà de l'oc. mod. *sovert* (o *sovertous*) 'solitari, desèrtic', aplicat a terres i muntanyes que fan basarda per llur caràcter feréstec; no es veu clar quin seria la paraula que es va ajuntar amb l'adjectiu *sol* o el llatí *SÖLUS*; és possible que, essent més primitiva la terminació